Parlament Europejski
2019-2024

TEKSTY PRZYJĘTE

P9_TA(2021)0439

Kryzys praworządności w Polsce i nadrzędność prawa UE

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 21października 2021 r. w sprawie kryzysu praworządności w Polsce i nadrzędności prawa UE (2021/2935(RSP))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”),

– uwzględniając art. 1, 2, 4 i 19 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),

– uwzględniając art. 49 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),

– uwzględniając europejską konwencję praw człowieka oraz powiązane orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka,

– uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,

– uwzględniając orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE),

– uwzględniając uzasadniony wniosek Komisji zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE dotyczący decyzji Rady z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności (COM(2017)0835),

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii[1] (rozporządzenie w sprawie warunkowości w zakresie praworządności),

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności[2],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 października 2020 r. w sprawie ustanowienia unijnego mechanizmu na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych[3],

---

1 Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 1.
2 Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17.
3 Dz.U. C 395 z 29.9.2021, s. 2.

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie sprawozdania Komisji na temat praworządności z 2020 r.[1],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 września 2020 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności[2],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie opracowania wytycznych dotyczących stosowania ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii[3],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 września 2021 r. w sprawie wolności mediów i dalszego pogarszania się stanu praworządności w Polsce[4],

– uwzględniając komunikat Komisji z 30 września 2020 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r. Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2020)0580),

– uwzględniając komunikat Komisji z dnia 20 lipca 2021 r. pt. „Sprawozdanie na temat praworządności z 2021 r. Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej” (COM(2021)0700),

– uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,

A. mając na uwadze, że zgodnie z art. 2 TUE Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawa, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości;

B. mając na uwadze, że 29 marca 2021 r. premier RP złożył do powszechnie kwestionowanego i nielegalnego „Trybunału Konstytucyjnego” wniosek o zbadanie, czy postanowienia TUE dotyczące nadrzędności prawa UE i skutecznej ochrony sądowej są zgodne z Konstytucją RP[5];

C. mając na uwadze, że postanowieniem z 14 lipca 2021 r. TSUE zarządził środki tymczasowe, o które wystąpiła Komisja na mocy art. 279 TFUE i które dotyczą funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej polskiego Sądu Najwyższego oraz zawieszenia dalszych przepisów polskiego prawa mających wpływ na niezależność sądów[6];

D. mając na uwadze, że 14 lipca 2021 r. nielegalny polski „Trybunał Konstytucyjny” orzekł, iż postanowienia tymczasowe TSUE dotyczące struktury sądów w Polsce są niezgodne z Konstytucją RP[7];

---

1 Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0313.
2 Dz.U. C 385 z 22.9.2021, s. 317.
3 Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0348.
4 Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0395.
5 Wniosek w sprawie K 3/21.
6 Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 2021 r., sprawa C-204/21 R, *Komisja przeciwko Polsce*, EU:C:2021:593.
7 Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 lipca 2021 r., sprawa P 7/20.

E. mając na uwadze, że 15 lipca 2021 r. TSUE orzekł w wyroku w sprawie C-791/19[1], iż system środków dyscyplinarnych dla sędziów w Polsce nie jest zgodny z prawem UE;

F. mając na uwadze, że 6 października 2021 r. TSUE orzekł, iż przeniesienie sędziego bez jego zgody z jednego sądu do drugiego lub między dwoma wydziałami tego samego sądu może naruszać zasady nieusuwalności i niezawisłości sędziów[2];

G. mając na uwadze, że 6 października 2021 r. wiceprezes TSUE oddaliła wniosek Polski o uchylenie postanowienia wiceprezes TSUE z dnia 14 lipca 2021 r. nakazującego zawieszenie stosowania przepisów krajowych dotyczących w szczególności właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego[3] ;

H. mając na uwadze, że 7 października 2021 r. nielegalny „Trybunał Konstytucyjny" przedstawił decyzję w sprawie K 3/21, przyjętą przy dwóch zdaniach odrębnych, w sprawie wniosku zainicjowanego przez Premiera RP w dniu 29 marca 2021 r., i uznał przepisy TUE za niezgodne z Konstytucją RP z wielu powodów;

I. mając na uwadze, że 10 października 2021 r. ponad 100 tys. polskich obywateli demonstrowało pokojowo w całej Polsce, aby pokazać swoje poparcie dla członkostwa Polski w UE;

J. mając na uwadze, że 22 października 2020 r. nielegalny „Trybunał Konstytucyjny" został również wykorzystany politycznie do ataku na prawa kobiet;

K. mając na uwadze, że 12 października 2021 r. wyrok w sprawie K 3/21 opublikowano w Dzienniku Ustaw RP[4], nadając mu tym samym moc prawną w polskim systemie prawnym;

L. mając na uwadze, że Stowarzyszenie Europejskich Sędziów Administracyjnych również wyraziło pogląd, iż wyrok nielegalnego „Trybunału Konstytucyjnego" jest wyraźnie sprzeczny z podstawową zasadą nadrzędności prawa UE[5];

M. mając na uwadze, że w badaniu Eurobarometr Flash z sierpnia 2021 r. zdecydowana większość respondentów przyznała, iż UE powinna udostępniać środki państwom członkowskim tylko pod warunkiem, że ich rządy stoją na straży praworządności i zasad demokratycznych oraz je wdrażają; mając na uwadze, że odsetek ten był również bardzo wysoki w Polsce (72 %)[6];

N. mając na uwadze, że według różnych sondaży przeprowadzonych w Polsce we wrześniu i w październiku 2021 r. tylko 5 % respondentów zadeklarowało, iż chciałoby,

---

1 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 lipca 2021 r., sprawa C-791/19, *Komisja przeciwko Polsce*, EU:C:2021:596.

2 Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 października 2021 r., sprawa C-487/19, *W.Ż.*, EU:C:2021:798.

3 Postanowienie Trybunału Sprawiedliwości z dnia 6 października 2021 r., sprawa C-204/21 R-RAP, *Komisja przeciwko Polsce*, EU:C:2021:834.

4 Dziennik Ustaw 2021 poz. 1852.

5 https://twitter.com/AEAJ2000/status/1450008198375686145?t=AY2yz-vezln6Mlq6ZwSDJQ&s=19&fbclid=IwAR3JNygjzCo9QR1R6RghaCOeM8diOQuzRQRe48eAtEwPcmOQC1x5QWkFNrY

6 Badanie Eurobarometr Flash – Stan Unii Europejskiej, IPSOS, sierpień 2021 r.

aby Polska opuściła UE[1], 90 % pozytywnie oceniło członkostwo Polski w UE[2], a 95 % stwierdziło również, że ich zdaniem wsparcie UE ma pozytywny wpływ na rozwój ich miasta lub regionu – co jest odsetkiem wyższym od średniej w UE[3];

1. głęboko ubolewa nad decyzją nielegalnego „Trybunału Konstytucyjnego" wydaną 7 października 2021 r.[4] , która stanowi atak na całą europejską wspólnotę wartości i praw oraz podważa nadrzędność prawa UE jako jedną z jej fundamentalnych zasad zgodnie z utrwalonym orzecznictwem TSUE; wyraża głębokie zaniepokojenie, że decyzja ta może stanowić niebezpieczny precedens; podkreśla, że nielegalny „Trybunał Konstytucyjny" nie tylko nie ma mocy prawnej i niezależności[5] , ale także nie jest uprawniony do dokonywania wykładni Konstytucji w Polsce;

2. zaznacza, że zgodnie z art. 47 Karty prawo podstawowe do skutecznego środka prawnego wymaga dostępu do niezależnego sądu; dostrzega rosnące wyzwania stawiane w tym względzie przez krajowe sądy konstytucyjne i niektórych polityków oraz wzywa państwa członkowskie do poszanowania kluczowej roli TSUE i do stosowania się do jego orzeczeń;

3. ubolewa nad faktem, że z inicjatywą zakwestionowania nadrzędności prawa UE nad ustawodawstwem krajowym wystąpił obecny Premier RP, jeszcze bardziej nadużywając wymiaru sprawiedliwości jako narzędzia do realizacji swojego programu politycznego; ubolewa nad tą inicjatywą jako jednostronną decyzją kwestionującą ramy prawne UE i przestrzeganie ich przez Polskę; przypomina, że przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do UE odbyło się w drodze ratyfikacji traktatu akcesyjnego za zgodą narodu polskiego wyrażoną w referendum; przypomina ponadto, że Rzeczpospolita Polska dobrowolnie zobowiązała się do przestrzegania postanowień traktatów założycielskich i orzecznictwa TSUE; potępia wykorzystywanie sądownictwa do celów politycznych i apeluje do polskich władz, aby zaprzestały arbitralnego wykorzystywania swoich uprawnień wykonawczych i ustawodawczych do podważania zasady podziału władzy oraz praworządności;

4. potwierdza, że system sądowy należy zbadać w całości, aby określić, czy służy on celowi skutecznej i niezależnej kontroli sądowej, oraz zdecydowanie odrzuca ponawiane przez obecny rząd PiS próby uzasadnienia zmian legislacyjnych w dziedzinie sądownictwa w Polsce, zwłaszcza w oparciu o pojedyncze, odosobnione przykłady w różnych państwach członkowskich;

5. ubolewa nad faktem, że wyrok w sprawie K 3/21 ma negatywne skutki dla polskich i europejskich obywateli i przedsiębiorstw, ponieważ nie można już zagwarantować ich podstawowego prawa do niezależnego wymiaru sprawiedliwości, który w pełni stosuje

---

1 Ipsos dla OKO.press i *Gazety Wyborczej*, 23–25 września 2021 r. Dane liczbowe wyrażone w %.

2 Kantar, 21 września 2021 r.

3 Badanie Eurobarometr z października 2021 r., https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=77331

4 Wyrok K 3/21.

5 Europejski Trybunału Praw Człowieka, sprawa *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. przeciwko Polsce*.

dorobek prawny i prawodawstwo UE; wyraża troskę o skuteczną ochronę praw podstawowych obywateli polskich i europejskich w tym kontekście;

6. wyraża uznanie dla dziesiątek tysięcy polskich obywateli, którzy wyszli na ulice w masowych pokojowych protestach, walcząc o swoje prawa i wolności obywateli europejskich; podziela ich dążenie do silnej, demokratycznej Polski w centrum projektu europejskiego;

7. podkreśla bezprawność wyroku z dnia 22 października 2020 r. (K 1/20) i uznaje, że te poważne ograniczenia w zakresie zdrowia reprodukcyjnego i praw kobiet są niezgodne z prawem;

8. obawia się, że wyrok w sprawie K 3/21 będzie miał silny efekt mrożący wobec polskich sędziów i będzie zniechęcał ich do korzystania z prerogatyw w zakresie stosowania prawa UE; ponawia swoje pełne poparcie dla polskich sędziów, którzy nadal stosują zasadę nadrzędności prawa UE i kierują sprawy do TSUE w trybie prejudycjalnym, w tym po wyroku w sprawie K 3/21, mimo ryzyka dla ich kariery zawodowej, włącznie z dyscyplinarnym odsunięciem od orzekania, zwolnieniem lub przymusową rezygnacją;

9. przypomina, że traktaty UE nie mogą być zmienione wyrokiem sądu krajowego oraz że Konstytucja RP w art. 91 przypomina, iż ratyfikowana umowa międzynarodowa stanowi część krajowego porządku prawnego i musi być bezpośrednio stosowana, a jej przepisy mają pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami; wyraża głębokie zaniepokojenie faktem, że polski „Trybunał Konstytucyjny” ze skutecznego strażnika Konstytucji został przekształcony w narzędzie legalizacji bezprawnych działań władz; przypomina, że orzeczenia TSUE nie podważają uprawnień państw członkowskich do dokonywania zmian organizacyjnych w sądownictwie;

10. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy niektórych parlamentów narodowych dotyczące omówienia i zajęcia jasnego stanowiska w sprawie ostatnich działań podejmowanych przez polski rząd PiS i jego ataków na nadrzędność prawa UE;

11. ponownie wyraża pogląd, że żadne pieniądze podatników UE nie powinny być przekazywane rządom, które w sposób rażący, celowy i systematyczny podważają wartości zapisane w art. 2 TUE;

12. wzywa Komisję i Radę do podjęcia pilnych i skoordynowanych działań poprzez:

- wszczęcie postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z przepisami dotyczącymi nielegalnego „Trybunału Konstytucyjnego”, jego niezgodnego z prawem składu i roli w uniemożliwianiu wykonywania wyroków TSUE oraz zwrócenie się do TSUE o zastosowanie środków tymczasowych, a także wszczęcie postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w związku z Izbą Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, Krajową Radą Sądownictwa oraz Prokuraturą Krajową;

- wszczęcie przez Komisję procedury przewidzianej w art. 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunkowości w zakresie praworządności wobec Polski, przypominając jednocześnie, że art. 5 rozporządzenia chroni dostęp odbiorców końcowych i beneficjentów do finansowania, oraz nakazując Komisji, by dołożyła

wszelkich starań w celu zadbania o dokonanie płatności;

- wstrzymanie się z zatwierdzeniem projektu planu odbudowy i zwiększania odporności Polski do czasu pełnego i właściwego wykonania przez polski rząd wyroków TSUE i sądów międzynarodowych oraz dopilnowanie, by ocena planu gwarantowała zgodność z odpowiednimi zaleceniami dla poszczególnych krajów, w szczególności w zakresie ochrony niezależności sądów;

- przyjęcie jednoznacznych zaleceń – co nie wymaga jednomyślności – w celu zajęcia się naruszeniami praworządności przez Polskę, wraz z jasno określonym harmonogramem, i stwierdzenie przez Radę, że istnieje wyraźne ryzyko poważnego naruszenia praworządności przez Polskę, zgodnie z procedurą określoną w art. 7 ust. 1 TUE, oraz rozszerzenie zakresu tej procedury na prawa podstawowe i demokrację;

- wykorzystanie swoich uprawnień, w tym wstrzymanie lub zawieszenie płatności, lub dokonanie w razie konieczności korekt finansowych, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów, z uwagi na ryzyko poważnych uchybień w skutecznym funkcjonowaniu systemów kontroli w Polsce ze względu na brak niezależności sądów, który zagraża legalności i prawidłowości wydatków;

- omówienie kryzysu praworządności w Polsce w obecności przewodniczącego Parlamentu Europejskiego oraz zajęcie jasnego stanowiska i wydanie możliwie najbardziej kategorycznego wspólnego oświadczenia w tej sprawie, podpisanego przez szefów państw i rządów UE, podczas zbliżającego się szczytu w dniach 21–22 października 2021 r., a także podjęcie pilnych działań następczych na najbliższym posiedzeniu Rady do Spraw Ogólnych;

13. podkreśla, że żądania te nie są środkami karnymi wymierzonymi w naród polski, lecz sposobami, za pomocą których można będzie przywrócić w Polsce praworządność w kontekście stałego pogarszania się jej stanu; wzywa Komisję, aby wykorzystała wszystkie dostępne jej narzędzia w celu określenia sposobów, dzięki którym polscy obywatele i mieszkańcy Polski nie zostaną pozbawieni korzyści z funduszy UE z powodu działań obecnego rządu, oraz aby stworzyła kanały umożliwiające Komisji bezpośrednie przekazywanie tych funduszy ich końcowym beneficjentom;

14. przyjmuje do wiadomości głosowanie Komisji Prawnej z 14 października 2021 r. w sprawie poparcia skargi wniesionej do TSUE przeciwko Komisji Europejskiej w związku z zaniechaniem przez nią działania prowadzącego do uruchomienia unijnego mechanizmu warunkowości w zakresie praworządności;

15. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji rządom i parlamentom państw członkowskich, Radzie, Komisji, Komitetowi Regionów i Radzie Europy.